

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.571/2016/10. szám

A Szegedi Ítéltábla dr. Zugh Katalin ügyvéd által képviselt felperesnek - a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Ádám Attila ügyvéd) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2016. január 27. napján kelt 6.P.20.201/2015/41. számú ítélete ellen az alperes 42. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, és a felek között 2007. december 10. napján **(kölcönszerződés száma)**. számú kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított keresetet teljes egészében elutasítja. Mellőzi az alperes 83 161 (nyolcvanháromezer-egyszázhatvanegy) Ft, valamint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezését.

Megállapítja, hogy a peres felek az elsőfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk viselik.

Az alperes által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 36 000 (harminchatezer) Ft-ra leszállítja, és kötelezi a felperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak fizessen meg 5000 (ötezer) Ft elsőfokú eljárási illetéket.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A peres felek a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk viselik.

Megállapítja, hogy az alperes jogosult visszaigényelni az állami adóhatóságtól 168 100 (egyszázhatvannyolcezer-egyszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes és az alperes jogelődje a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) 2007. december 1. keltezéssel ellátva **(kölcönszerződés száma)**. számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 1 600 000 Ft kölcsönt nyújtott a felperes részére a **(gpijmű forgalmi rendszáma)** forgalmi rendszámú Ford Focus típusú gépjármű vételárának finanszírozása céljából. Az egyedi kölcsönszerződésben a felek a mértékadó devizanemet svájci frankban, a teljes hiteldíj

mutatót 10,66 %-ban határozták meg, rögzítették továbbá a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét, valamint az összes törlesztő részlet összegét, ez utóbbit 2 185 260 Ft-ban. A kamat és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) elszámolásának módjaként ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg.

A felperes a szerződésben rögzített nyilatkozatában kijelentette, hogy a kölcsönszerződés részét képező - az annak hátoldalán lévő - **(üzletszabályzat jelölése)**. (a továbbiakban: Üsz.) megjelölésű üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette, és magára nézve kötelezőnek ismeri el. Az Üsz. egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.7.: „Fix deviza konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény”.

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referenciakamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)”

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján”

- I. 25.: „Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet.

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam /mértékadó árfolyam) - 1.

c) Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): A kölcsönszerződés futamidő lejártá előtti megszűnésekor fizetendő - ki nem terhelt - kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének esetén szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.”

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a

mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása."

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

Az Üsz. XIII.6. pontja a hitelező székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességére vonatkozó alávetési kikötést tartalmaz.

A peres felek 2007. december 11-i keltezéssel a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az adásvételi és az opciós szerződés feltételeit az „Átadás-átvételi jegyzőkönyv és gépjármű biztosítási adatlap" megjelölésű okirat hátoldala tartalmazza. Az okirat 1. oldalán a felperes az aláírásával ellátott nyilatkozat szerint elismerte, hogy az okirat hátoldalán lévő adásvételi és opciós szerződést elolvasta, az abban foglaltakat megértette, és kijelentette, hogy az átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírásával az ott rögzített feltételekkel adásvételi és opciós szerződést köt az alperessel.

Az opciós szerződés 4. pontjában a felek rögzítették, hogy a hitelező (az alperes) a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a kölcsönbevevő (felperes) a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A szerződés 6. pontjában a felek az alperes javára alapított vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki.

A kölcsönszerződést az alperes képviselőjében - az alperes és a (N.) Kft. között létrejött együttműködési megállapodás alapján - a (N.) Kft. alkalmazottja, tanú 2 kötötte meg a felperessel.

Az alperes a rendkívüli árfolyamváltozásból eredő árfolyam-különbözetet 2012. év végén terhelte ki a felperesre, aki fizetési kötelezettségének nem tett eleget, majd az alperes 2014. október 1. napjára szerződést felmondta és közölte, hogy vételi jogát gyakorolja.

Az alperes a kölcsönszerződés alapján a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 9,82 %-ban, a fennálló tartozás összegét 881 017 Ft-ban határozta meg. Az elszámolást a felperesnek megküldte, az felülvizsgálnak minősül.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 83 161 Ft visszafizetésére, és a **(gpjmű forgalmi rendszáma)** forgalmi rendszámú Ford Focus típusú gépjármű törzskönyvének a kiadására. Pénzkövetelés iránti keresetét a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapította, állítva, hogy az a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) pontjába, a Hpt. 210. § (1) bekezdésébe, 212. § (1) - (3) bekezdéseibe ütközik, azt az alakiságra előírt rendelkezések megsértésével kötötték, továbbá tisztességtelenek a szerződésnek az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezései az ezzel kapcsolatos megfelelő tájékoztatás hiányában. Álláspontja szerint járulékos jellege miatt érvénytelen az opciós szerződés is, emellett az alperes opciós joga 2012. december 1. napján megszűnt.

A 2016. január 6. napján tartott tárgyaláson a szerződést az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdésében írt okra alapítottnak megtagadta.

Keresete indokolásaként előadta, forintkölsönt állt szándékában felvenni, nem kapott arról tájékoztatást, hogy deviza alapú kölcsönszerződést kötött, csupán 2012. novemberében, az árfolyam-különbözet kiterhelésekor ismerte fel, hogy svájci frank alapú kölcsönt vett fel. A szerződésen a mértékadó devizanemként feltüntetett CHF megjelölésről azt gondolta, hogy az a gépjármű rendszáma.

A kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként kérte annak ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását akként, hogy a bíróság kötelezze az alperest a szerződésben rögzített összes törlesztő részlet, valamint az általa teljesített összeg különbözetének a visszafizetésére.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződés bármely pontja a felperes által megjelölt okból érvénytelen lenne. Hangsúlyozta, a felek között létrejött szerződés deviza alapú szerződés, az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség teljesítésére a felperes az üzletszabályzat V.6. pontjában vállalt kötelezettséget. A szerződés és az üzletszabályzat megjelölt pontjai és a finanszírozási kérelem alapján a felperes számára egyértelmű kellett hogy legyen, miszerint deviza alapú kölcsönszerződést köt. Nem vitatta, hogy a kamat éves százalékos értéke a szerződéskötés időpontjára vonatkozóan nem került meghatározásra. Érvelése szerint azonban ez a hiány orvosolható, ugyanis az összes törlesztő részlet összegéből kivonva a kölcsön összegét a különbözet adja az összes kamattörlesztést. Ebből pedig kifejezhető a kamat éves százalékos értéke, amely 9,82 %. Így a kamatláb meghatározásának hiánya mint érvénytelenségi ok az 1959-es Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján kiküszöbölhető. Álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartásának joga a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független atipikus biztosítéka, amely alapján a törzskönyvet nem köteles kiadni mindaddig, amíg a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul ki nem egyenlíti.

Kiemelte, a megtámadásra alapított keresetváltoztatás nem megengedett, emellett a megtámadás elkészt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek között 2007. december 10. napján létrejött kölcsönszerződést az ítélethozatalig hatályossá nyilvánította annak megállapításával, hogy a felek fix havi törlesztő részletű, forintalapú kölcsönszerződést kötöttek, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 83 161 Ft-ot, valamint 30 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmmű forgalmi rendszáma)** forgalmi rendszámú Ford Focus Trend gyártmányú gépkocsi törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 80 000 Ft perköltséget, valamint az államnak 96 000 Ft eljárási illetéket. Bizonyítottanak fogadta el azt a felperesi előadást, hogy a felperes szándéka forintalapú kölcsönszerződés megkötésére irányult. Az arra vonatkozó keresetet azonban, miszerint az alperes képviselője részéről e tekintetben megtevesztés történt, érdemben nem vizsgálta, mert megalapozottnak találta az alperes ezt érintő kifogásait. Álláspontja szerint ugyanakkor az alperes megsértette a Ptk. 205. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat, ami a szerződés érvénytelenségét eredményezi. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes nem nyújtott megfelelő tájékoztatást a felperes részére az árfolyamkockázat viselését illetően. Utalt arra, a szerződéskötésben közreműködő tanú 2 tanú csak általánosságban tudott nyilatkozni, de a konkrét szerződéskötés kapcsán adott tájékoztatás megtörténte nem nyert bizonyítást. Úgy ítélte meg, hogy azok a körülmények, ahogyan a tanú a felperessel a szerződést aláírta, kizárta annak a lehetőségét, hogy a felperes az aláírás előtt elolvashassa a szerződést, illetve megismerhesse az üzletszabályzat tartalmát. Elfogadta azt a felperesi előadást, miszerint a szerződés nem a megkötésének valós dátumát (2007. december 10.) tünteti fel. E tényt, valamint azt, hogy az alperes nem ismertette a törzskönyv visszatartásának okát a felperessel, olyan bizonyítékként értékelte, amely igazolja az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tájékoztatás hiányát. Rámutatott továbbá, hogy az üzletszabályzat formátuma (betűk apró mérete) önmagában kizárja annak a szerződéskötéskor

történő teljes körű tanulmányozását.

Az egyéb érvénytelenségi okok fennálltát kifejtett indokai alapján nem találta megállapíthatónak.

Mindezekre figyelemmel a szerződést a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a kereseti kérelemnek megfelelően hatályossá nyilvánította.

A törzskönyvre vonatkozó kereset kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, az alperesnek nincs jogcíme annak birtokban tartására, nem jött létre ugyanis a felek között aláírásukkal ellátott okiratba foglalt opciós szerződés. A 2007. december 11-i dátummal ellátott okirat biztosítási szerződés megkötésére vonatkozik, az annak hátoldalán szereplő opciós szerződés aláírása pedig nem történt meg. Álláspontja szerint az üzletszabályzatnak sincs olyan rendelkezése, amely az alperest feljogosítaná a törzskönyv visszatartására, másrészt a vételi jog gyakorlására nyitva álló 5 éves határidő eltelt, továbbá a felperes a kölcsön összegét is kiegyenlítette.

Az elsőfokú perértéket 1 600 000 Ft-ban állapította meg, és ennek alapulvételével kötelezte az alperest a felperes perköltségének és az elsőfokú eljárási illetéknek a megfizetésére.

Az ítélet ellen benyújtott fellebbezésében az alperes elsődlegesen annak részbeni megváltoztatásával a kereset teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Érvelése szerint az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a felperes okiratban rögzített nyilatkozatával szemben kizárólag élettársának, tanú 1-nek a vallomása támasztja alá, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást a felperes a deviza alapúságáról. Ezt cáfolja tanú 2 vallomása, másrészt a csatolt egyéb okirati bizonyítékok tartalma, így a finanszírozási kérelem, amelyben rögzítésre kerül, hogy az deviza alapú hitelre vonatkozik, továbbá hogy a kölcsön devizaneme CHF, valamint tartalmazza azt a kitétel, hogy a THM nem tükrözi a kölcsön árfolyam- és kamatkockázatát. Hangsúlyozta, a felperes és tanú 1 egyaránt elismerték, hogy a szerződést a felperes nem olvasta el, ezért a betűméretnek nincs jelentősége, másrészt a felperes sem hivatkozott erre a körülményre. A törzskönyv kiadására vonatkozó ítéleti rendelkezés kapcsán fenntartotta álláspontját, miszerint az Üsz. IV.9. pontja kizárja annak kiadását mindaddig, amíg a felperes a szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségét nem teljesítette.

Az alperes fellebbezése kiegészítéseként a másodfokú tárgyaláson kérte, - az írásban benyújtott jogorvoslati kérelmetől eltérő álláspont elfoglalása esetén - az ítélet táblája nyilvánítsa érvényessé a szerződést, az induló ügyleti kamat értékét a felülvizsgált elszámolás adatai alapján 9,82 %-ban határozva meg.

A felperes kiegészített fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban általa előadottakat, kiegészítve azokat azzal, hogy tanú 1-fel nem él élettársi kapcsolatban, de önmagában e tény sem eredményezné a tanú elfogultságát. Utalt arra, a finanszírozási kérelem nem része a szerződésnek.

A felperes a másodfokú eljárásban hivatkozott az Üsz. XIII.6. pontjában rögzített alávetési kikötést tartalmazó szerződési feltétel tisztességtelenségére.

A Pp. 43. § (1) bekezdése alapján a bíróság illetékességének hiányát hivatalból veszi figyelembe. A per tárgyát képező kölcsönszerződés az alperes székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességére vonatkozó alávetési kikötést tartalmaz. Kizárólagos illetékesség esetén a pert csak az e bíróság előtt lehet megindítani főszabály szerint. A per tárgyát képező szerződés azonban nem vitásan fogyasztói szerződésnek minősül, ezért a Legfelsőbb Bíróság 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 5.a. pontjában megfogalmazottak szerint az ilyen szerződésben a fogyasztóval szerződő fél lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság illetékességének - általános szerződési feltételen vagy egyedileg meg nem tárgyalt feltételen alapuló - kikötése tisztességtelen. A feltétel semmissége

azonban csak akkor állapítható meg, ha arra a fogyasztó hivatkozik. Ezért, ha a felperes - ilyen illetékességi kikötés ellenére - a keresetlevelet nem a fogyasztóval szerződő fél lakóhelye vagy székhelye szerinti bírósághoz nyújtja be, e bíróságnak is - saját illetékességének vizsgálata körében - fel kell hívnia a fogyasztónak minősülő felet, hogy az illetékességi kikötés tisztességtelenségére kíván-e hivatkozni. A bíróságnak ezen nyilatkozat tartalmának megfelelően kell rendelkeznie a keresetlevél áttételéről vagy a kereseti kérelem érdemi tárgyalásáról (2/2011. (XII.12.) PK vélemény 5.b. pont). Az elsőfokú bíróság a szerződésben rögzített - a Szegedi Törvényszék kizárólagos illetékességét megalapozó alávetési kikötést - nem észlelte, elmulasztotta a felperes nyilatkozattételre történő felhívását is. Az ítéletábra a mulasztást pótolta, s miután a felperes hivatkozott a szerződési feltétel tisztességtelenségére, az a perben alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis, azaz a perben alkalmazásra nem kerülhetett és a perre az elsőfokú bíróság illetékessége a Pp. 30/A. §-a alapján fennáll. Erre tekintettel nincs eljárásjogi akadálya az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának.

A fellebbezés **részben alapos.**

Az ítéletábra előrebocsátja, a másodfokú eljárásban is érvényesül a túlterjeszkedés tilalma, vagyis a másodfokú bíróság az elsőfokú határozatot csak a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között vizsgálhatja felül (Pp. 253. § (3) bekezdés). Az elsőfokú bíróság - egyebek mellett - elutasította a felperesnek a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított kereseti kérelmét, felperesi fellebbezés hiányában az ítélet erre vonatkozó rendelkezése a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett. Ezért az alperes fellebbezés kiegészítéseként előterjesztett kérelmének vizsgálatára nem kerülhetett sor.

Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés érvénytelenségét arra alapítottnak találta megállapíthatónak, hogy az az 1959-es Ptk. 205. § (2) illetve (3) bekezdésébe ütközik.

Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően azonban e jogszabályi rendelkezések nem érvénytelenségi okokat határoznak meg, a 205. § (2) bekezdése a szerződés létrejöttére vonatkozó rendelkezés, míg a (3) bekezdésben szabályozott együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megszegése a szerződés létrejöttétől függően kártérítési vagy szerződésszegésért való felelősséget alapoz meg.

A polgári perben a bíróság a kereseti tényállásban előadottakhoz, valamint a kereset tárgyához is általában kötve van. A kereseti kérelemhez kötöttség nem jelent azonban jogcímhez kötöttséget (BDT2007. 1543, BDT2001. 438, BDT2013. 2866, BH2012. 288/III., EBH2004. 1143). Lényeges továbbá, hogy a bíróságnak hivatalból is észlelnie kell, hogy a szerződés létre nem jönnek tekintendő, s csak ha a szerződés létrejött, vizsgálható annak semmissége (2/2010. (VI.28.) PK vélemény 6.a. pont).

A perbeli esetben a felperes egyebek között arra hivatkozott, hogy nem állt szándékában deviza alapú szerződést kötni, így az ítéletábra vizsgálta, létrejött-e a felek között a periratokhoz csatolt, írásba foglalt szerződés.

A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Az egyedi szerződés és az üzletszabályzat alapján kétséget kizáróan bizonyított a felek deviza alapú kölcsönszerződésben való megállapodásának a létrejötte. Az nem volt vitatott, hogy az üzletszabályzat rendelkezései - egyedi megtárgyalás hiányában - általános szerződési feltételnek minősülnek (1959-es Ptk. 205/A. § (1) bekezdés). A peradatok alapján megállapítható, hogy az üzletszabályzat a szerződés részévé vált, mivel a 205/B. § (1) bekezdésében írt jogszabályi feltételek teljesültek: a felperes mint az általános szerződési

feltétel alkalmazójával szerződő másik fél számára az üzletszabályzat tartalma megismerhető volt, és azt a felperes el is fogadta. Ezt az aláírásával ellátott egyedi szerződésben, mint teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatával maga a felperes elismerte. A szerződés létrejötté szempontjából az akaratnyilatkozat kifejezésének van jelentősége. Önmagában az, hogy a kifejezett, azaz a másik fél számára kinyilvánított, annak tudomására jutott akaratnyilatkozat esetleg nem tükrözi a nyilatkozó fél valóságos akaratát, a szerződés létrejötté szempontjából közömbös, függetlenül attól, hogy a nyilatkozó fél tudatosan tesz a tényleges akaratának nem megfelelő nyilatkozatot (színlel), vagy tévedésből, gondatlanságból tér el kinyilvánított akarata a valóságostól. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben nem fogadható el az a felperesi előadás, miszerint nem állt módjában a szerződés tartalmát megismerni. Ennek alátámasztására tanú 1 tanúvallomása nem elegendő bizonyíték. Annak, hogy a tanú a felperessel jogi értelemben vett élettársi kapcsolatban élt-e, e tekintetben nincs jelentősége. Tény, hogy a gépjármű forgalmi engedélyében üzembentartóként a tanú szerepel. Vallomásából kitűnően közösen döntöttek a gépjármű megvásárlásáról, a kölcsön felvételéről. Az önrészt közös forrásból finanszírozták (27. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal: „... a gépkocsi vásárlásához 2 000 000 Ft készpénzzel rendelkezünk, úgy gondoltuk..., ha kisebb összegű kölcsön kell még, azt bevállaljuk.”), az iratokat a tanú tanulmányozta át, a gépkocsit közösen használták. A felperes személyes meghallgatása során a tanút maga is „párjának” nevezte (14. számú jegyzőkönyv 6. oldal). Ilyen körülmények között tanú 1 érdekeltsége nyilvánvaló, így vallomása elfogulatlanként nem értékelhető. Az az elsőfokú bíróság által elfogadott felperesi előadás, miszerint a szerződést nem az írásba foglalt tartalommal kívánta megkötni, szándéka forint alapú kölcsön felvételére irányult, olyan akarat hiánya, amely a szerződés megtámadására adott alapot a Ptk. 210. § (1) bekezdésére alapítottnak. Az e címen előterjesztett kereset azonban a megtámadás elkerülhetősége miatt érdemben nem volt vizsgálható.

A jelen ügyben a szerződés létrejötté szempontjából lényeges kérdésnek tekintendő a deviza alapú konstrukcióban történő elszámolás. Ezt kifejezésre juttatja a perbeli szerződésben a mértékadó devizanemnek forinttól eltérő devizanemben, CHF-ben történő meghatározása, valamint az Üsz. I.17., I.22., I.23., I.24., I.25.b., I.25.c., V.6. pontjában rögzített tényállásban ismertetett tartalmú rendelkezései. Mindezen túl visszerthes szerződés esetén lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzüsszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetésére. A jelen szerződésben a felek feltüntették a kölcsön összegét, és meghatározták a felperes által teljesítendő ellenszolgáltatást is akként, hogy megjelölték a visszafizetendő összes törlesztő részletet, és azok összegét azzal, hogy az Üsz. I.25. pontjában részletezettek szerint a felperes egyedi szerződésben összegszerűen megjelölt fizetési kötelezettsége a futamidő alatt a svájci frank LIBOR kamata, mint referencia kamat, valamint a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyama változásának függvényében módosulhat.

A szerződés dátumának esetleges téves feltüntetése a szerződés létrejöttét nem érinti, mert a dátum nem lényeges tartalmi eleme a szerződésnek a felek erre vonatkozó megállapodásának hiányában. Minderre figyelemmel a perbeli kölcsönszerződés a felek által írásba foglalt tartalommal - az Üsz. rendelkezéseire is kiterjedően - létrejött.

Az 1959-es Ptk. 205. § (3) bekezdése szerint a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Az együttműködési kötelezettség megsértése azonban a fentiekben írtak szerint nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét.

Az elsőfokú bíróság az e jogszabályhelyre alapított érvénytelenséget megalapozó körülményként az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára vonatkozó felperesi előadást fogadta el. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés esetén az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségre vonatkozó rendelkezések tisztességtelenségét, azaz érvénytelenségét vonhatja maga után. A Kúria a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában akként foglalt állást, miszerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Jelen ügyben a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” és „normál deviza konstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztő részletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.17., I.22., I.24. és I.25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (17. pont), a mértékadó árfolyam (24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna

ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnővekedhetnek.

A felperes arra hivatkozott, azért nem olvasta el a szerződést, mert nem észlelte, hogy az 4 oldalt magában foglaló okirat. A felperes e nyilatkozatának azonban ellentmond tanú 1 tanú vallomása, aki azt adta elő, nem kérték el a papírokat elolvasásra, mert nem gondolták, hogy „csalafinta dolgok vannak benne”, továbbá azt is, hogy az iratok nagy terjedelme miatt annak átolvasására és értelmezésére a szerződéskötés előtt nem lett volna idő (27. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldal harmadik bekezdés). Azt pedig maga a felperes adta elő, kizárólag azzal foglalkozott, hogy mennyi az az összeg, amelyet vissza kell fizetnie. Mindebből tehát levonható az a következtetés, hogy a felperes nem tett eleget a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségének, ezért alappal nem hivatkozhat az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára.

A szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. tv. (Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyam változásában rejlő kockázatra a fogyasztó figyelmét külön kockázatfeltáró nyilatkozatban kell felhívni. Tény, hogy külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült a perbeli esetben. Ez azonban nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét. A következetes bírói gyakorlat szerint ugyanis önmagában a más jogági szabályokat sértő szerződés a polgári jog szempontjából nem érvénytelen, csak akkor, ha a más jogági jogszabály kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza (BDT2009. 2004, BDT2006. 1450). A Hpt. pedig a mulasztáshoz nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

Mindezekre figyelemmel a felperes szerződés érvénytelenségére alapított keresete teljes egészében alaptalannak bizonyult, ezért az ítéletábra az elsőfokú ítélet erre vonatkozó rendelkezését megváltoztatta, és az erre alapított keresetet teljes egészében elutasította, mellőzve az alperes pénzfizetésre kötelezését.

Alaptalanul kifogásolja ugyanakkor az alperes az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezését. Az ítéletábra egyetért az elsőfokú ítélet azon megállapításával, hogy az alperesnek nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, azonban az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérő indokok miatt. Téves az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a felek között nem jött létre írásba foglalt opciós szerződés.

Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a tényállásban írt „Átadás-átvételi jegyzőkönyv és gépjármű biztosítási adatlap” megnevezésű okiraton szereplő teljes bizonyító erejű magánokiratban rögzített - a tényállásban rögzített - felperesi nyilatkozattal a felek között az opciós és az adásvételi szerződés érvényesen létrejött.

Nem ért egyet ugyanakkor az ítéletábra az alperes azon védekezésével, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítéknak tekinthető.

Kétségtelen, hogy az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe

a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg." Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság. Mivel pedig az opciós szerződés megszűnt, nincs az alperesnek jogalapja a törzskönyv birtokban tartására.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV/9. pontja - az opciós szerződés 5. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály

alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó a Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékeként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV/9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt. Miután a kifejtettekre tekintettel az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, az elsőfokú bíróság helytállóan kötelezte annak felperes részére történő kiadására.

Utal az ítélet tábla arra, a fentiekkel megegyező álláspontot foglalt el a Kúria a Pfv.V.21.975/2015/6. számú határozatában.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával módosult a felek pervesztességének és pernyertességének az aránya. A per tárgyának értéke az elsőfokú bíróság által megállapítottal szemben 683 161 Ft (szerződés érvénytelenségének alkalmazandó jogkövetkezménye kapcsán 83 161 Ft + törzskönyv kiadása 600 000 Ft). Bár a szerződés érvénytelenségére alapított keresetben megjelölt marasztalási összeg alapján az elutasított kereseti kérelemhez kapcsolódó perérték lényegesen alacsonyabb, mint a törzskönyv kiadásával összefüggő, amely tekintetében a felperes pernyertesnek bizonyult, nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes a szerződés érvénytelenségét számos okra alapította, amelyek mindegyike alaptalannak bizonyult. Ezért a jogi

képviselettel felmerülő perköltség viselése tekintetében az ítélet tábla a felek peresztességekn-
pernyertességekn arányát azonosnak tekintette, és a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján akként
rendelkezett, hogy peres felek a költségeiket maguk viselik. Az eljárási illeték viselése az egyes
kereseti kérelmek perértékéhez igazodik a felek peresztességekn és pernyertességekn
megfelelően. Ezért az ítélet tábla az alperes által fizetendő eljárási illeték összegét 36 000 Ft-ra
leszállította, és a felperest kötelezte az elutasított kereseti kérelemhez igazodó mértékű eljárási
illeték megfizetésére.

A kifejtettek tekintetével az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem
érintve, a megfellebbezett rendelkezéseit a rendelkező részben foglaltak szerint a Pp. 253. § (2)
bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban az ítélet tábla ugyancsak azonosnak tekintette a peres felek
peresztességekn-pernyertességekn az arányát, ezért akként rendelkezett a Pp. 81. § (1) bekezdése
alapján, hogy a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk viselik.

Az alperes a másodfokú eljárásban a fellebbezési perértékhez igazodó 54 700 Ft illeték helyett 222
800 Ft-ot rótt le, ezért a különbözetként jelentkező összeget az Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja
alapján jogosult visszaigényelni az állami adóhatóságtól.

S z e g e d , 2016. szeptember 7.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró